

Иван
Димитров

PRIMA VISTA

Местни чужденци

Иван Димитров

Местни чужденци

разкази

АРС, Благоевград,
2010 г.

ISBN 978-954-9857-29-0

© Иван Димитров, 2010 г.

© APC, 2010 г.

Корица и библиотечно оформление: Огнян Георгиев.

За корицата е използвана снимка на ©Ифка.

Тираж 300, формат 32/70/100, печатни коли 4,25.

Поредицата Prima Vista - за книги и автори, удостоени с лауреатско звание от Националния конкурс на Издателство "APC" за дебютна книга - се публикува под общата редакция на Валентин Дишев.

Местни чужденци

In Utero

Затвори се в новия си дом по собствено желание. Начука го на целия свят и изчезна. Всеки апартамент може да бъде утроба.

Пролетният вятър издуваше полата ѝ като платно на кораб.

- Пази се-е-е!

Успя да чуе вика, въпреки че от слушалките на плейъра ѝ стенеше Бьорк. Йоана се сепна и замръзна на място. Точно навреме. Пред краката ѝ паднаха въже и найлонова торба с покупки, в която се пръсна кутия с прясно мляко. Бялата течност плъзна по плочките на тротоара и замалко да изцапа ниските ѝ червени, фейски обувки. Йоана бързо отстъпи назад.

От балкона на втория етаж се подаде чорлавата чернокоса глава на момче към края на двайсетте с набола брада и изплашени очи. Носеше бяла тениска с щампа – ръка със сключени палец и показалец и с дебела точка в пространството между тях, образуващи око. Средният, безименният пръст и кутрето бяха разперени, а отдолу пишеше: Your Eye?

Момчето се надвеси от балкона и се усмихна с усилие.

- Как си?

В секундите преди да отговори на неговия въпрос, Йоана с учудване проумя, че не е ядосана.

- Нищо ми няма, но беше на косъм.

- Торбите за пръв път се откачат от въжето. Сигурна ли си, че всичко е наред?

Йоана тъкмо щеше да повтори, че всичко е окей и да му

каже да не е притеснява, поне докато най-сетне не успее да нацели някой невинен минувач по главата, но в този момент от близкия магазин изхвърча продавачът.

След краткия спринт, магазинът се намираще на двайсе-тина метра, той не можеше да си поеме дъх, беше доста за-кръглен. По започналото да оплешивява теме, както и по ръцете, които опря на краката си в опит да си откъдне, из-кристализира пот. Момчето отгоре усети неговата тревога и му каза, че не се е случило нищо.

- Нищо, ли? Нищо!?! Антоне, Антоне! Ако беше наранил момичето? Каж ми? Какво щеше да правиш? Тогава сигурно щеше да си подадеш носа навън? Щеше да ти се наложи. Полицията щеше да те извлече насила, да те накара да даваш показания. И тогава какво щеше да им кажеш? Какво? Аз, такова, щеше да мънкаш, аз обичам вкъщи... Толкова ли е трудно да слезеш и да си напазуващ, бе, мама му стара? И ти си един...

Антон спокойно му обясни, че щом нищо не е станало и с момичето няма проблеми, всичко продължава постарому – ще закачат торбите с продукти на въжето и куката, като се стремят да бъдат по-внимателни. И инцидентът никога няма да се повтори.

Продавачът се съгласи, но наистина трябвало внимават повече. Тези дни той щял да потърси по-здрави торби и да помисли как могат да обезопасят системата. Като рече това, той се обърна към момичето, огледа го и щом се увери, че наистина нищо му няма, се шмугна в магазина, измъкна оттам метла, върна се и започна да намета останките от торбата в голяма черна лопата.

- Хей, ти, момчето с куката – извика Йоана нагоре. –

Защо не слизаш до магазина?

- Без ненужни контакти, никакво излизане. Не мога да ти кажа повече. Трябва да се прибирам. Чао – отвърна той и се скри някъде.

- Колко невъзпитано! – промърмори Йоана.

Отдели се от обичайната си среда. Прикрий добре следите си. Забрави за телефоните. Контактуйвай колкото се може по-малко с външния свят. Това е пътят към себе си. Следвай го!

Йоана не можеше да определи със сигурност дали Антон се е прибрал вътре или се е притаил под перваза на балкона. Продавачът насмиташе разпилелите се овесени ядки от тротоара. Локвичката мляко стоеше непокътната. Към нея се приближиха три котки – и трите черни. Продавачът видя котките и започна да им говори гальовно.

- Знаех, че веднага ще дотърчите, хитреци такива. Знаете си работата. Прехраната ви изцяло зависи от случайността и затова вие я следвате по петите. Хайде яжте сега. Не се бутайте и не си ръмжете, има достатъчно мляко за всички.

Йоана наблюдаваше как котките плахо опитват млякото, но умът ѝ беше зает с друго.

- Защо издърпва покупките си с въже през балкона, а не слиза до магазина? Кой е той?

Продавачът се разсмя.

- Обичаш да задаваш въпроси, нали? Интересно, каква ли е твоята професия? При някои професии човек свиква да задава въпроси. Аз, обратно, съм продавач и съм свикнал да отговарям, затова ще ти кажа каквото знам. Откакто Антон

се нанесе тук преди няколко месеца, не е излизал от апартамента. Вътре е по цял ден. Казва, че работи дистанционно по няколко часа, а през останалата част на деня се занимава със себе си. Не иска да вижда никого отблизо и избягва преките контакти с хора. Ако го потърсиш на вратата му, ще усетиш неговото присъствие от другата страна, ще знаеш, че е там, но той няма да ти отвори. Ще те остави да чакаш, докато ти омръзне и си тръгнеш. Когато идват инкасатори, за да отчитат тока и водата, той плъзва под вратата бележка, на която пише, че ще отвори след две минути, а те да си свършат работата и да си вървят. След това отключва външната врата и се затваря в една от другите стаи. Инкасаторът безпрепятствено влиза, измерва каквото трябва и си заминава. Всеки петък Антон пуска по въжето с куката пари и списък с продукти и аз му ги набавям. При хубаво време излиза на балкона, наблюдава минавачите и небето и когато му омръзне, потъва обратно вътре. Често се питам дали не се чувства самотен, но изглежда самотата не му пречи, иначе отдавна да се е отказал от този необичаен режим. Говори сравнително рядко, но разприказва ли се няма спиране. Два-три пъти сме откарвали по няколко часа в разговори, аз долу, той – горе. Мисля, че го познавам донякъде, доколкото можеш да познаваш подобен човек.

Йоана слушаше внимателно думите на Стоян и често мятеше поглед към прозорците, зад които Антон може би наблюдаваше техния разговор. Продавачът свърши с почистването на улицата и ѝ каза, че трябва да се връща в магазина.

- Беше ми приятно да си поговорим, нали разбираш, седя тук по цял ден и за мен скуката в известна степен е

станала начин на живот. Но колкото и да обичам разнообразието, не мога да остана при теб. Винаги трябва да има някой зад щанда! Помни ми думите, винаги, – рече той и допълни, – И това не важи само за магазините!

Йоана го задържа за момент и попита къде точно се пада апартамента на Антон. После проследи с поглед как той се провира между чайгите с плодове и зеленчуци и се гмурка в магазина.

- Интересен човек. Всъщност интересни хора – каза си тя на глас и се запъти към входа.

На балкона нямаше признаци на живот.

Скрий се дълбоко. Така дълбоко, че сам да не се откриеш. Тогава вероятно ще си спомниш отново, че животът е търсене.

Звънецът в съседство с масивната дървена врата не работеше и Йоана потропа с ръка по повърхността ѝ от бял бор, облечен с лак. Никакъв отговор.

- Знам, че си вътре, човече. За малко да ме уцелиш с торбите, които теглиш на въже, защото си се отцепил от света като някакъв отшелник. Но след като те видях, няма смисъл да се криеш повече, нали?

Можеше да се закълне, че усеща неговото присъствие зад вратата.

- Хайде, де. Не се плаши. Няма да те изкарам навън насила. Моля те само да ме пуснеш вътре. Това е доста по-лесен и безболезнен вариант за общуване. Или не ме пускай, нека си говорим през вратата, ако така ще ти е по-спокойно?

Нито звук. Поне да чуеше нещо вътре за изтрополи.

- Това, което правиш, е глупаво. Окей, криеш се от хората, но аз не съм всички. Може би дори си приличаме? Когато бях на шест, родителите ми не можеха да ме изкарат с дни от къщи, каквото и да правеха. Оттогава си падам инат. Това, естествено, не означава, че съм като теб. Но можем да научим интересни неща един от друг. Светът се е родил от думите, а не от мълчението, не знам нали си чувал.

Когато останеш сам, ще свикнеш с тишината, която никога не е пълна. Изучавай чуждите стъпки и вдишвания. Всичко, което не е изговорено, е ключ към същността.

Йоана седнала на стълбите и зачакала. Стояла така с часове, чела книга, говорила по телефона, мълчала и наблюдавала вратата в опити да отгатне какво минава през главата на Антон. Няколко пъти покрай нея минали съседи, които я изгледали подозрително, но тя вече знаела, че няма да се откаже. Постепенно всички дейности и омръзнали и тя забила поглед във вратата. Мислела си, че ако я гледа достатъчно дълго, погледът ѝ ще премине през нея. Така неусетно дошла вечерта. Във входа настъпил сумрак и тишината от другата страна на вратата прекъснала.

Оттам се чуло тихо потропване и Йоана запалила лампата. Под вратата се плъзнал лист хартия, на който пишело:

Преди половин година отидох при шефа си с молба за дълъг отпуск, но той не ми го даде и напуснах. Намерих си работа, която да мога да върша по интернет. Всичките ми приятели и роднини си мислят, че съм заминал поне за година. Не гледам телевизия и единствената ми връзка с външния свят са компютърът и балконът. Те ми стигат. Чув-

ствам се страхотно. Не мога да ти опиша хармонията, която намерих.

Под тези редове, със същия крив и несиметричен почерк, бил надраскан имейл, някакво прекалено дълго име, което Йоана не поискала да прочете. Най-сетне можела да си тръгне. Вървейки надолу по стълбите, тя се усмихнала, смачкала листа и го оставила да се изплъзне от ръката ѝ.

Зад вратата царяла все същата дълбока тишина.

Коледен подарък

1.

На презентацията по градска антропология всички се потяха. Сутринта студентите и преподавателите се бяха разделили на екипи, бяха изтеглили по една дума и се бяха впуснали да изследват града в контекста на изтеглената дума. Различните асоциации бяха родили разнообразен материал, най-вече снимков. Безлюдни заводски снимки от индустриалната зона, безумни надписи, кошчета за боклук с най-различен дизайн, Женския пазар рано сутрин, скейтърите от Паметника, вечно чакащи хора на Попа, кино „Одеон“...

Едната от групите изтеглила „хотел“ и се запътила към хотел „Родина“. Не разполагали с фотоапарат и си купили, забележете, купили, рекламното им DVD! В краткото рекламно клипче в стил началото на деветдесетте, което изгледахме с открито перверзен интерес, България беше представена като родината на Орфей и на Александър Македонски. Залата гръмна от смях. Мечев – известен професор по философия – се превиваше, Мария Янкова, неговата съпруга, която преподаваше по социология на съвременността, се тресеше в пристъпи на смях, студентите направо се въргаляха, а четиригодишната дъщеричка на Янкова и Мечев следеше сцената с учудване. Не можеше да разбере защо всички се смеят.

След презентацията за хотел „Родина“ отпред излязоха сестра ми и Наденцето. Сестра ми и Наденцето са завършили социология и карат магистратура по антропология. Нещо като най-добри приятелки са и когато стане дума за екипи,

вече е ясно, че те ще са заедно. Сестра ми беше замесена в организацията на събитието, но няма смисъл да влизам в излишни детайли. Детайлите често убиват добрите истории.

Сестра ми и Наденцето се настаниха зад бюрото и заредиха диск със снимки на лаптопа. Преди да пуснат снимките обаче, сестра ми заговори. Онзи ден, в началото на септември, тя разказа истинска коледна история.

2.

Към началото на декември знам, че ще напиша коледен разказ. Но оттогава, а може би и от малко по-рано (вземам решенията наистина бавно), се питам защо ми е да го правя? Ще го кажа направо. Още от малък не проявявах никакъв интерес към Коледа, освен че 25-ти беше необичаен ден и в това си качество беше приятно обсаден от ваканция. Предполагам, че не съм възпитан в Коледа, но не обвинявам никой за това. Най-лесно ще е да кажа, че семейството ми ме е лишило от Коледа като не ме е научило как да я празнувам, но няма да е вярно. То се е опитвало, може би не е успяло, но се е опитвало. Присъствал съм на много празнични маси с роднини. Не че не съм се чувствал добре или че е било травмиращо изживяване за крехката ми детска психика, но на подобни празненства онова вътре, невидимото, което прави Коледа, отсъстваше. Може би защото през цялото време е отсъствало вътре в мен.

Семейството ми хич го няма в празниците. Стане ли време за някой празник, то се вцепенява и изпада в паника. Не знае как да действа. Като част от него аз, малко или много, съм повлиян, независимо дали го искам или не. Защото, вярвайте ако искате, и на мен понякога ми се ще трескаво

да украсявам елхи, стаи и балкони с гирлянди, светещи лампички, играчки за елха и какво ли още не, да се размотавам, танцувайки по улиците с идиотска усмивка и да поздравявам всичко живо с празника. Иска ми се, но не мога. Нещо повече, никога не бих могъл.

През последните четири години празнувах Коледа както си трябва с жената, с която се разделих преди повече от два месеца след близо пет години... Празнувах с нея и нейното семейство, което признавам, знаеше за какво става въпрос. Добре, но с нея се разделихме в средата на октомври, два месеца изхвърчаха едновременно бавно и бързо, и сега е средата на декември, Коледа приближава, а аз се върнах към старите си навици и реших да не празнувам. За да не се изкуша, или не отида на Коледно празненство, което няма как да е истинско, взех нощните смени на 24-ти и 25-ти в бара, в който работех. Смятах на Коледа докато всички празнуват, аз да стоя в сумрачния бар и да пия коняк в компанията на 5-10 човека, сметнали също като мен да пропуснат Коледата по различни причини или дошли след семейните вечери и да слушам идиотските кавъри на коледни песни на Ричард Чийз.

Преди да не празнувам Коледа обаче, трябва да завърша коледния си разказ. Ще пропусна хвалебствените слова за Оги Рен и неговия съгражданин О'Хенри. Единственото, което ще свързва моята коледна история с Ню Йорк, ще е това, че съм се изпуснал и сякаш неволно съм споменал за Оги Рен и О'Хенри, но стига толкова за тях. Имам собствена история за писане. Ядосвам се, затварям лаптопа, бъркам в червената папка, където до още нередактирания ми роман съм пхнал десетина бели листа. Вадя ги, слагам ги на

ниската масичка в стаята, която делея с млад български поет и започвам да дращя върху тях с химикалка. За момент се замислям. Според интервютата из интернет Пол Остър е любител на старите традиции и неизменно пише прозата си в тетрадки. Това, че пиша своята коледна история на ръка, прави ли я по-автентична?

Кой знае, казвам си. Писането на ръка несъмнено е поангажиращо от блъскането по клавиатурата, но докъде може да те доведе това? И не е ли желанието ми да напиша коледна история самоцелно, егоистично донякъде, дори напълно егоистично? Една коледна история, написана от невярващия в Коледа за невярващия в Коледа. От мен за мен. Какво означава самоцелно написания коледен разказ? Все пак от Ню Йорк Таймс са поръчали коледната история на Пол Остър, а от вестник „Култура“ – тази на Георги Господинов. А аз се опитвам да напиша една история без поръчител, която в най-добрия случай ще се озове в мейла на някое списание. И тогава? Какво означава коледна история от млад неизвестен български писател? Самото съчетание е нещо като символ на безнадеждността. Непубликуваният разказ е половин разказ, вероятно и по-малко. Колкото, толкова, си казвам и продължавам да дращя по листа.

Историята поне е налице. Когато си неизвестен писател не можеш да си позволиш да издирваш истории, да звъниш на приятели, да ги разпитваш, да негодуваш след първоначалния неуспех, да споделяш трудностите при намирането на истинска коледна история с познати магазинери, да подслушваш по улици, тротоари, кафенета. Когато си неизвестен писател си длъжен да действаш ударно, да пазиш историята във вътрешния джоб и да я извадиш в най-

подходящия момент. Така и правя.

Естествено, в джоба си държа историята, която сестра ми разказа в началото на септември, коледната история, която подрани с почти четири месеца.

3.

На мен и Наденцето се падна думичката „малцинства”. Падна ни се „малцинства” и след кратко обсъждане, решихме да отидем в циганската махала в „Овча купел”. Като малка съм живяла в един блок точно срещу махалата и честно казано, не си спомням с лошо циганите. Единствения контакт, който съм имала с тях, бяха уикендите, когато с брат ми и приятели ходихме да играем около сградата на военните. Тя се намираще точно над махалата, малко след влаковата линия. Нямам идея каква точно функция изпълняваше тази сграда, но вътре зад оградата имаше стадион, а навън бяха изградени съоръжения за трениране на войници, изкуствени танкове, препятствия...

Когато слязохме от маршрутката, с Наденцето се шмугнахме сред къщите. Знаете какви са циганските къщи: отпред неизменно е провесено пране, постройките са паянтови, а навсякъде търчат дрипави малки циганчета. От една от къщите, със сини олющени стени, едноетажна, но просторна – с четири стаи, излезе възрастен циганин и ни извика. Питаше какво търсим тук, ще го снимаме ли (след този въпрос го снимахме), ще му задаваме ли въпроси? Използвахме случая и му казахме, че искаме да вземем интервю с него. Той се съгласи, извадихме магнетофон и започнахме.

Питахме го общи работи, най-баналните. Как си съжителстват с българите, разбират ли се, ходят ли на училище

децата? След няколко въпроса той се усмихна по-широко. Харесал ни. Предложи ни да се оженим за синовете му. Те били на около двайсет, на възраст за женене, всъщност малко над нея. Навремето единият завършил десети клас, а другият – осми. Отклонихме предложението, но той не спираше да ни увещава. Изгаряше от желание да ни покаже къщата, която в качеството ни на негови снахи, щеше да стане наша.

Така влязохме в къщата. Вътре беше спретнато и не цареше хаос, както бяхме очаквали. Синовете му обаче не бяха тук.

- Нищо – рече Наденцето, - ще ги видим някой друг път. Няма защо да бързаме.

Под съпровода на стария циганин, който не спираше да рекламира синовете си, успяхме да се измъкнем от къщата. Повъртяхме се още половин час наоколо, снимахме, говорихме с няколко малки циганчета и тръгнахме обратно. Краткото посещение в циганската махала беше успяло да ни измори.

До презентацията оставаха три часа и се разделихме. Наденцето се прибра в тях, за да пипне снимките на Фотошоп, а аз дойдох дотук да видя дали всичко е готово, дали проекторът работи и други такива неща. Това беше работа за двайсет минути и след това се прибрах, за да разходя кучето си Мърльо, кокершпаньолът, който получих като подарък от Наденцето за последния си рожден ден.

Когато разходих Мърльо, се запътих отново към залата. Щях да подраня и вървях бавно. Обичам да се шляя по улиците, понякога снимам с фотоапарата, но все по-рядко. Ще спра да снимам в София напълно в момента, когато всички къщи в центъра са с алуминиеви дограми. Най-много

до десет години.

Към шест часа стигнах до “Седмочисленици”. Спрях на чешмичката, пих вода и щях да продължа веднага, ако отнякъде не се беше появил клошарят. Беше от онези с по три зъба в устата, дълга брада и палто, което носят по всяко време на годината. Не мога да си спомня по-характерни негови черти. Приличаше на толкова други клошари. А и трябва да призная, че в момента на срещата, възприемах най-вече миризмата му.

Той ме изгледа внимателно. После каза:

- Весела Коледа, скъпа.

- Каква Коледа, септември е.

- Ще ти купя подарък, такъв подарък, че ще паднеш от кеф, скъпа, щото те обичам. И ти го знаеш! И винаги си го знаела. Разбираш ли?

- Не те познавам, но виж каква жегата е. И е септември. До Коледа има няколко месеца.

- Коледа не зависи от жегата, скъпа. Да знаеш колко горещи Коледи съм имал, нищо не знаеш. Сега отивам да взема подаръка и вечерта те чакам на някоя пейка тук. Да не забравиш да дойдеш.

- Имам работа!

- Ще дойдеш, ще дойдеш. Коледа е, мамка му! По празниците не се работи или работата се отлага.

- Добре, ще се опитам да мина, но не обещавам.

- Ти, скъпа, не обещавай, а ела!

- Извинявай, но трябва да тръгвам.

- Вечерта тук, нали?

- Може би – казала сестра ми и си тръгнала.

Тръгнала си, а клошарът запял „Jingle Bells” на такъв

английски и толкова фалшиво, че едва познала песента.

След като разказа тази история, сестра ми и Невенка изнесоха прецентацията, но аз не ги слушах. Обичам историите, обичам да ми ги разказват, да ги слушам, да ги въртя в главата си и разбира се, обичам да ги записвам в черния малък скицник, който използвам като бележник.

4.

На 29-и декември още не съм дописал историята. Подхващах я на няколко пъти, но я оставях. Не обичам да бързам с писането. Жалко, че на никой не му се четат коледни разкази през януари. Вероятно ще оставя разказа да узрее до следващата Коледа, или поне до септември.

Изкарах Коледа на работа – донякъде горд, че не се отдахох на повсеместното коледно настроение. Това е като цяла вечер да си трезвен в бар, пълен с пияници.

В коледната вечер доста приятели наминаха през бара. По някое време сестра ми също се появи и ми подари страхотна чанта, която сама беше ушила. Беше лудница. Цяла вечер отварях бири и наливах питиета. Поръчите идваха на вълни. В затишията мих чаши и върших други дребни работи, опитвайки се междуременно да си говоря с хората на бара. Тези разговори са част от задълженията на всеки барман.

Към дванайсет хората намаляха. Приятелите ми се бяха отделили в една от стаите. Не можех да се видя наистина с тях и единствено това ми тежеше малко. На бара пиеха трима човека, редовни посетители.

Сестра ми каза, че ще се прибира и започна да се приготвя.

- Спомняш ли си за клошаря от “Седмочисленици” – попитах я, докато си обличаше якето. – Онзи, който щеше да ти дава подарък за Коледа през септември.

- Може ли да го забрави човек? Такива неща завинаги остават в паметта.

- Виждала ли си го отново?

- Много пъти.

- И...? Какъв беше подаръкът?

- Той не си спомня за нашия септемврийски разговор. Изглежда има проблеми с психиката. Не се е опитвал да ми говори отново. Но и няма нужда. Той ми каза, че ще ме чака с подарък. Схващаш ли? Нямам предвид подаръка, а някой да те чака. Това беше неговият подарък. Най-хубавият коледен подарък, който съм получавала някога.

Тя се надвеси над бара, целунахме се по бузите, поздрави ме още веднъж с Коледа и ми каза довиждане.

Убийство край пътя

Беше разведена, по средата на четиридесетте, с едно дете – студент в Софийския университет. Пътуваше от час и нещо от Варна към София. Родом беше от морската столица, но живееше в онази, другата столица от дълги години. Там завърши, после се омъжи, роди детето и будуваше в дългите нощи след развода. Постепенно детето се превърна в мъж и тя отново остана сама.

Шофираше и погледът ѝ дълбаеше пътя. Дали човек не може вечно да пътува? Не можеше ли отново да бъде дете, да тича по алеите в Морската градина във Варна, да се къпе в най-синьото море, да си пише домашните и да бъде добро момиче?

Мобилният ѝ телефон извънтя и я извади от унеса. На малкото цветно екранче се изписа непознат номер. Не вдигна. След минута забеляза отбивка от пътя, намали и сви в нея. Телефонът млъкна, но тя някак знаеше, че ще позвъни отново.

Беше малко след пладне. Слънцето печеше енергично в онзи ден от ранното лято, когато тялото още не може да свикне с промяната след дългата зима, а жегата се влива в него и изстискава свежестта му до последната капка. В колата беше задушно и Албена отвори вратата. Телефонът извънтя, тя вдигна и от другата страна заговори забравен глас от миналото.

Падаше си по него, докато учеха в съседни класове в Английската. Между тях неведнъж бяха прехвърчали искри, но винаги в неподходящите моменти. Не се бяха виждали от години. Той, подгонен от промените в страната, както

толкова други приятели и познати, беше заминал за Англия. Тя се беше омъжила. Отначало си писаха писма. Тя му разказваше за семейството си, още цяло в онези дни, но всичко в тази епистоларна връзка свърши един ден, когато и той се ожени. С това всички малки нишки, които ги свързваха, се скъсаха до една и двамата се изгубиха в делниците си.

Миро спомена, че е в София за няколко дни. Че скоро иска да се връща. Че нещата в Страната на дъжда не вървят добре за него. Че и той се е развел – преди година и нещо. Че иска... Много иска да се видят пак.

Тя се зарадва. От години не беше виждала никой от онези полузабравени времена в Английската. Понякога се питаше как става така... Как хората са толкова важни един за друг в един момент, а после – прас – и нищо. Отскубват се един от друг и потъват далече в спомените.

- Обади се като имаш свободно време, чуваш ли... – помоли я Миро.

Тя му обеща, че непременно ще се чуят и ще се видят на кафе в Центъра. Може би още утре. Или в другиден. Отворили са много хубаво кафе до Английската. Може би там? Боже, как ли ще се познаят? А той? Докога ще е тук.

- Още три дни.

Три дни са много време, мислеше си Албена.

Тъкмо щеше да затвори телефона и да продължи, когато...

- Чао – каза Миро.

- Не, стой! – изкрещя. – Не затваряй!

- Какво има?

Как не ги беше забелязала досега? До такава степен се

беше вживяла в разговора, че не ги беше видяла. Двама одърпани мъже, потни, много потни, с мърляви дрехи, почти колкото лицата им. Косите им несресани, а до тях – две огромни раници. Как се бяха появили тук, на този пуст път?

Седяха на около десет метра от автомобила и я гледаха застрашително.

Албена се паникьоса. Само преди ден в един вестник чете за изнасилено момиче, което се возило на стоп, качило се при шофьор, който я харесал и изразил радостта си от тяхната среща като спрял колата и се нахвърлил върху нея. Човекът бил задържан от полицията и сега щеше да бъде съден.

Тя каза на Миро в каква ситуация е попаднала. Той я посъветва да продължи да говори по телефона. Нямамо да я нападнат, защото така рискували да позвъни на полицията. Съветът не я успокои, но нямаше друго решение – двамата бяха хвърлили раниците си на изхода към пътя, а и те самите седяха там и тя трябваше да мине през тях, за да се измъкне.

Старите приятели продължиха да говорят. Той ѝ разказваше за живота в Англия. Тя – за живота си в България. Албена от време на време хвърляше поглед към двамата безскрупулни типа, които все така седяха и я гледаха с кървясалите си очи. Да не беше попадала тук. Да не беше тук, а някъде другаде. Тази мантра се въртеше из главата ѝ.

- Ах – проплака тя.

- Недей! Всичко ще бъде окей.

- Страх ме е. Нямах си представа колко ме е страх.

- От какво?

Единият от двамата – брадясал до неузнаваемост, седнал направо върху земята, продължаваше все така да я гледа,

но не погледът я плашеше в момента. От раницата си той беше извадил дълъг нож и парче кашкавал. Отрязваше малки парченца от кашкавала и стръвнишки ги слагаше в устата си. Дъвчеше дълго. И не отлепяше поглед от нея, докато мляскаше.

- Спокойно – опита се да я успокои Миро. – Няма да посмеят. Вярвай ми. Съвсем скоро тази случка ще е просто история, която ще разказваш на приятелите си и заедно ще се смеете.

Разговорът продължаваше. Албена докладваше през няколко минути как се развива обсадата. След десетина минути тя преживя нов шокиращ момент, когато онзи с ножа стана и се приближи с един-два метра към нея. Той се отклони и се заби в храстите. Изглежда отиде да пикае. Другият все така гледаше ту пътя, ту нея. Жив човек не минаваше по този път. Тъкмо сега ли? Не можеше ли да мине кола, за да извика за помощ.

Разговорът течеше, времето – не. Ситуацията ставаше все по-тягостна.

Албена усещаше как търпението на двамата мародери ще свърши скоро. Как те ще се затичат към нея, а тя ще излезе от колата и ще тръгне да бяга. Или да се опита да ги прегази? Беше толкова възможно след някоя и друга минута да лежи на ей тази земя, под колата, с прерязано гърло.

Албена се сепна. За около две минути беше изпуснала мародерите от поглед си. Не трябваше да допуска такива грешки. Настръхнала, тя се обърна бавно, очаквайки допира на ножа всеки момент. Двамата ги нямаше.

- Бяхме на планина около две седмици – разправяше

Веско.

Не се бяхме виждали цяло лято. Есента е времето, когато ти разказват какво се е случило през лятото.

- Кеф, ти казвам, копеле. Ходихме по хижи. Спахме на открито. Имаше хора, с които се срещахме и разделяхме, но през повечето време бяхме само двамата. Когато решихме да слизаме към равнината, защото когато си на планина всичко, което е долу е една равнина, нищо друго, питахме хижара за пътеката. Той ни обясни как да я намерим. Беше късен следобед и ни посъветва да не тръгваме, но ние не го послушахме. От какво трябваше да се боим щом имаме светлина и чували. Дори да замръкнем някъде, винаги можем да преспим, нали се сещаш.

По-късно разбрахме, че е бил прав, проклетият хижар. Големи тъпаци излязохме. Бяхме се изгубили и се лутахме напред-назад из гората. Не открихме пътеката. Трудно е да откриеш пъти в гората през нощта, да знаеш. Беше неприятно. По едно време заваля и дъжд. Само това оставаше, копеле. Нямахме дъждобрани и се намокрихме целите. Лутахме се така до някое време. После опънахме палатката. Представяш ли си? В дъжда. Намръзнахме се и, псувайки през цялата нощ, дочакаме да се зазори и да стане по-топло. Тогава оставихме мокрите дрехи да изсъхнат и поспахме малко. Събудихме се към единайсет.

Продължихме да се лутаме и съвсем скоро – след около час – се измъкнахме от гората. Тръгнахме напосоки. Стигнахме до едно пусто шосе. Знаехме горе-долу къде се намираме, но не и накъде да вървим, за да стигнем до някое село или град. Почти не минаваха коли. Нямахме чисти дрехи. Целите бяхме омърляни и изкаляни. Когато някоя кола

профучаваше покрай нас сигурно последната мисъл на шофьора е била да ни качи. Затова продължавахме да вървим. Избрахме посоката произволно. Надявахме се скоро да стигнем до населено място, където да пренощуваме, да изперем дрехите и да придобием човешки вид. После щяхме да отпътуваме към морето.

Така вървахме, а слънцето направо ни опичаше, копеле. Периодично, на около двацет минути, кола профучаваше покрай нас, но никой не искаше да ни качи. Къде беше нашият добър самарянин?

Тогава я видяхме. Червеният голф тройка, банална като не знам какво кола. Беше паркиран на една отбивка. Чудесно, поне щяхме да питаме накъде да вървим и къде се намираме. Истински късмет.

Когато се приближихме видяхме, че в колата седи руса и слаба жена с леки бръчки около очите и усмивка на измореното си лице. Говореше по GSM-а си. Аз понечих да се приближа, но Колю ме спря с ръка. Редно било да оставим жената да приключи с разговора и тогава да я питаме. Не трябвало да се натрапваме. Скоро седнахме. Вече пет минути жената не преставаше да говори по телефона. Слънцето все така печеше. Захвърлихме раниците на земята и зачакахме. Почти не обелвахме дума. А жената говореше и говореше. Не можеше да спре. Аз, знаеш, никога не съм обичал да го-воря дълго по телефона. А тая жена направо ни одра кожата. Говореше вече от двацет минути, когато реших да похапна. Провизиите ни почти се бяха свършили – имахме само малко кашкавал, хляб – никакъв. Извадих кашкавала и онзи стар нож, който винаги взимам, когато скитам. Ядох бавно.

Жената изглежда нямаше никакво намерение да затваря и продължаваше да бърбори. Ние я гледахме с нарастващо отегчение и с една единствена молба в очите. Просто искахме да я питаме къде се намираме. Но, не... Тази жена направо ни уби илюзиите. Тя извършваше едно морално убийство в този гаден ден, край онзи пуст път, където се пържихме около четиридесет минути докато я чакахме да се наговори. Бяхме клюмнали и отчаяни. Тази жена нямаше никаква милост, копеле. Никаква...

Тогава Колю видя някаква кола в далечината и се вдигна бързо от земята, за да я стопира. Вдигна палеца и по някакво чудо колата спря. Знаеш ли, накрая, след такива тъпи моменти, в които зацикляш дълго на едно място, винаги ти спира някой и си казваш: “Ето, че имало хора, мамка му!” Защото онази жена, която говореше толкова дълго и нагло ни гледаше как я чакаме, не беше човек, или поне не се държеше като такъв... В онзи ден край пътя тя уби всичките ни надежди.

Светата троица

Страниците от „Под игото” се гърчат в малкото импровизирано огнище, а тънките клонки просто не щат да се запалят. Кофти, защото е ебати клинча. Кой да очаква, че в средата на май ще задуха такъв студен вятър? Всъщност по-добре да карам по същество, вместо да зациклям с несъдържателни описания.

Трима сме – аз, Митко и Ради. В даскалото ни наричат Светата троица, щото винаги сме заедно. Обикновено се чупим от даскало и отпрашваме към по-занимателни дестинации – боулинг, компютри, градинки, хек, голям купон ви казвам. С две думи поддържаме имиджа на лоши момчета. Яко, нали?

Веднъж Ради се наяжда с някакви хапчета, които съвсем го отпускат и се налага да го мъкнем с Митко. Действието се развива в двора на училище, съучениците гледат тъпо. На всичко отгоре се разминаваме с цифра учители, които любопитстват какво става.

- Не е добре, нещо му е лошо – викаме и продължаваме да го влачим.

Голям адреналин, краката ни са омекнали. Заформят се драми, предлагат ни пари за такси... Да го закараме в Пирогов?! Как ли пък не? На даскалите само Пирогов им е в главите. Онзи път като изпих бутилка червено вино и драйфах в час по математика, даскалката пак се шашна. „Кръв!”, вика. И после отново: хвани си такси до Пирогов. Обаче няма шанс да се замъкна дотам пиян като куче.

Да правиш простотии нонстоп може да изглежда лесно, но за тая работа се иска акъл, целенасочена конструктивна

мисъл. Всеки следващ път трябва да измисляш нещо ново, щото да се повтаряш е позъорско. Трябва да става шоу, а за това се нуждаеш от конкуренция. Ние обаче сме забити да не ви казвам в кое даскало, а когато си заобиколен от загубеняци, се състезаваш със самия себе си и на финаша едновременно печелиш и губиш. Досега Светата троица само беше печелила и, естествено, дойде време за поражение. Всичко започна с дневника. Тъпият дневник.

Вчера го задигнахме, супер яко. Даскалите се видели в чудо, класната вдигнала кръвно, директорът избеснял, а през това време ние седим в една градинка на пет минути от тях и се чудим да го запалим ли или да не го запалим. Накрая се отказваме. И без това не ни пука какво пише вътре. За какво да го изгорим тогава? За спорта? Няма смисъл. Няма смисъл ли?! Грешка! Когато си започнал с нещо, свърши го докрай.

Върнахме дневника в Учителската, леко неудобна ситуация, наведени глави, пърхане с мигли. Да, ама тия излязоха пълни неблагодарници и викнаха родителските тела. Тъп филм, щото и на тях им е омръзнало да ни изнасят конски в опити да разбият компанията (взаимно сме си влияели зле, да, бе, да). И каква е поуката, мислите? Просто не трябваше да се опитваме да бъдем добри! Много ясно, че няма смисъл, когато злото веднъж е сторено, но кой да помисли навреме за това? И сега виждаме как краят идва, черен екран, сдух, no fun at all.

От днес се говори, че ще ни изключват и мисля, че този път е вярно. Вече се опитаха да разхвърлят Светата троица по различни класове, но удариха на камък, щото продължихме да движим заедно. Все пак не всеки ден можеш да

намериш свежи типчета, с които да имаш приказка и общи интереси (пийваме винце, пушим цигарки, понякога джойнт, слушаме музика, експериментираме със себе си и така нататък, все обичайните неща). Ще ни преместят в различни училища. Може би ще продължим да се виждаме, но се съмнявам, че нещата ще са същите, даскалото е това, което ни свързва.

Нищо чудно, че при това положение се чупим от даскало като за последно. Сутринта се виждаме пред жълтата грозна сграда на училището, споглеждаме се помежду си и си бием шута към Витоша. Идеята е на Митко. Браво на него, точно от това се нуждаем сега, да се издигнем над проблемите, над нашите, над малоумната София и да им се изхилим отгоре за последен път.

По пътя купуваме цигари и вино, успяваме от третия опит. Супер много мразя някакви продавачи да се правят на интересни – не сме били пълнолетни. Има ли смисъл от подобни реплики, когато все ще намерим откъде да си купим пиячка? Слагаме бутилката в моята раница, добираме се до Драгалевци и се натоварваме на открития лифт. Не особено умно, защото, както вече казах, е кучи студ. Когато слизаме от лифта, тракаме със зъби и сме готови да запалим огън на първото удобно място.

Първото удобно място е една полянка между дърветата с гледка към Кофия, както обичаме да наричаме нашия роден град, затънал в боклуци и фатални физиономии. Изваждам тетрадката от раницата (А4, 80 страници, широки редове). Ще използваме листата за подпалки. През това време Ради и Митко събират съчки. Когато идват и понечвам да откъсна лист от тетрадката, Ради ме спира и с кикот ми подава „Под

игото”. Не доумявам. Вярно, че в момента дъвчем романа в часовете по литература, ама не сме от най-примерните и не разбирам как книгата изобщо се е озовала тук.

Няма значение, не задавам излишни въпроси. Изкарваме си яда върху романа, разкъсваме го бавно и с наслада хвърляме листата в огнището. Подреждаме съчките и възпламеняваме с помощта на запалка (50 стотинки, прозрачна, зелена), но огънят не ще да тръгне.

- Ей това е, копеле... Най-любимата книга на българите, а с нея и един огън не можеш да запалиш! Представяш ли си? – боботи Ради.

- Пълна скръб – подавам му бутилката и той отпива здраво.

- Какво ли ще стане, като се върнем долу, а? – подхваща Митко.

- Каквото и да стане, няма да е свързано с нас, а с нашите, с новите учители, с новите съученици. Имам чувството, че нас ни няма в картинката, копеле. Като и без това ни няма, може би някой ден трябва да се чупим генерално – казва Ради.

- Съгласен. Ще си намерим хубаво местенце в Кофия или по-добре и от нея да се чупим. Ще отпрашим към някой град, примерно Варна – предлагам.

- Идва лятото и има вариант да тръгнем на стоп – продължава Ради. – Сестрата на един приятел от блока така пътува – с раница и с вдигнат палец. Можем цяло лято да обикаляме по морето. През това време нашите ще се притесняват, ще ни издирват, ще ходят в полицията и може би като се приберем през есента, ще проявят повече разбиране и ще ни оставят в старото даскало.

- Какво ни трябва?

- Малко пари, спални чували, може и палатка.

- В нас има палатка – скача на крака Митко. – Стара, износена, четириместна брезентова палатка отпреди трийсет години, но ще свърши работа.

- Сигурен ли си, че не тече, копеле? – пита Ради.

- Много ясно, всяко лято ходим с нашите на къмпинг. Майка ми бучи, иска нова палатка, но баща ми харесва старата. Мога да уредя и спални чували.

Вече сме изгорили половината книга, а огънят още не се е запалил. Дали това не е знак?

- Копелета, какво правим тук!? Дайте да се опитаме, няма време, вече е един – казвам.

Набързо пресмятаме, че имаме около четири часа да се приберем по домовете, да си съберем багажите и да се чупим, преди нашите да се приберат. Ще се срещнем под часовника на Централна гара и ще се качим на влака. Всеки ще вземе колкото пари може, а после ще му мислим.

Втурваме се обратно към лифта и оживено нахвърляме планове за лятото – пясък, море, може и по някоя пичка да забършем. На поляната зад нас остават половин разкъсан екземпляр на „Под игото” и незапалено огнище. Няма как да знаем, че ще се видим отново след три години и нещо. То-гава няма да имаме нищо общо, само спомени от времето когато сме били тринайсетгодишни пикльовци в края на седми клас.

Розова любов

Любо Лудия беше един от колоритните образи в Мало Бучино – издължил се към небето, същински бор, главата му дребна, декорирана с рехави и криви вежди, че и мургав като млечен шоколад. Викаха му Лудия, защото се държеше като дете. Остарял външно, вече хванал за опашката четиресет и третата година, но все пак – дете. Историята му я знаеше всеки от селото. Майка му била танцьорка с безброй ангажименти. Ходела да танцува по разни официални събития. Заченала без да иска. Никой нямаше представа от кого, но на белия свят се появил Любо Лудия. Още бебе, той придружавал майка си по нейните безкрайни изяви. Когато го оставяла сам в някоя малка стая, плачел, а тя сипвала вино в биберона. Бузките на детето поруменявали и то се унасяло в дрямка. Дали заради изпитото в прекалено ранна възраст вино или поради друга физиологическа причина, Любо не станал особено умен, когато порастнал.

В него завинаги остана увлечението по алкохола и любовта към майката. От малък говореше нечленоразделно и ако човек не бе контактувал с него преди, той не би разчленил думите, изстрелвани на неравномерни и бързи откоси, като с картечница.

Любо Лудия беше от най-бедните хора в селото. Не се изучи в училище, нямаше постоянна работа. Викаха го за общ работник, даваха му на ръка по някой лев, а заплащането беше придружавано и от вино или ракия. Докато му подаваха чашата, Любо жадно я изучаваше с поглед. Сетне я глътваше на един дъх по инерцията на създадения навик. Майка му често негодуваше срещу точно тази форма на

заплащане. Не обичаше пиянството на сина си, вероятно защото сама го беше създала и молеше хората да разреждат ракията с вода.

Партито беше в горещ августовски ден и Любо Лудия седеше на една от трите дървени маси пред кръчмата в селото. Пиеше бира, а по нанаторнището бавно се търкаляха коли. Към ограденото пространство, определено за партито, се изкачваха и пешеходци, които пристигаха на вълни с автобуса от София.

Преди два дни над селото пристигнаха работници, които построиха сцена и барчета. Докараха и техника. Поляната, на която щеше да се състои мероприятиято, беше заградена с ленти за трета поредна година. Още от ранните часове си личеше, че ще присъстват поне двойно повече хора отколкото миналата.

А какво беше това събитие? На този въпрос нито един от селяните не можеше да отговори. Бяха чували силния бийт, но не можеха да го усетят. Отказваха да го възприемат, бяха израснали с различна представа за музиката.

Надписът drum and bass на плакатите им се виждаше като йероглиф. Селяните не харесваха „какафонията” и не можеха да разберат какво толкова намираше в нея младото поколение, но, от друга страна, им допадаше оживяването на селцето, което настъпваше с фестивала. Пък и те си бяха малко нещо градски селяни, поне повечето от тях. Намираха се твърде близо до София, за да не се поблазнят от мисълта да работят там.

През главата на Любо Лудият никога не беше минавала подобна мисъл. Той обичаше селото и преживяваше някак. Все пак замогването на останалите селяни му осигуряваше

клиентела – той вършеше черната работа, за която другите нямаха време или желание.

Любо се взираше в пъстрата прежда от тела в шарени дрехи, която се тъчеше пред него, отпиваше често, усмихваше се и не спираше да маха с ръка. Ръцете под шарените одежди често махаха в отговор.

- Виенагорешеодитехаха – подсмихна се Любо на момче и момиче, които седнаха да изпият по кафе на съседната маса.

Те го изгледаха учудено, но след като повтори и потрети изречението, го разбраха и потвърдиха с кимвания. Завърза се разговор, който се източи за около час. После те продължиха нагоре. Споменаха, че ще дойдат пак да пийнат по нещо. Любо ги изпрати със звучния си смях и с една от неразбираемите си реплики, а те се обърнаха и му се усмигнаха.

След няколко часа, когато вече се беше стъмнило, музиката забуча. Любо все така седеше на масата. Този следобед почиваше, цяла сутрин беше ровил в земята, за да освободи пространство за септичната яма на един негов съсед. Тъкмо щеше да става, когато момчето и момичето се върнаха.

Със себе си те водеха ново момиче, слабо и почерняло от слънцето. Тримата си поръчаха бири и отново се завърза разговор. Поинтересуваха се как живее и какво прави в селото, те на свой ред разказаха за себе си. Бяха студенти. Момчето и момичето се казваха Ангел и Ани, а тяхната приятелка се казваше Красимира. Следваха в Софийския. Любо така и не ги попита какво точно учат. Някъде вътре в себе си знаеше, че няма да разбере, дори да му кажат.

По някое време Красимира отиде до тоалетната. Другите

продължаваха да говорят с Любо. Рядко му се случваше да говори така с някого, обикновено го вземаха на подбив, нали беше нещо като селския идиот. Когато Красимира се върна, тя седна отново на стола до него. Музиката туптеше бясно като забързаното сърце на подгонено от ловци животно.

По някое време Ангел и Ани се спогледаха. Горе партито бушуваше, време беше да побушуват и те.

- Хайде. Може да се видим утре, сутринта.

Красимира каза, че ще се качи горе след малко.

Изчака ги да се скрият, стана от стола, приближи се, наведе се и го прегърна. Любо не реагира. По-скоро нямаше представа как да реагира. Беше гледал такива неща само по телевизията. Не познаваше други ласки освен майчините, получени толкова отдавна, не спомени, а призраци на спомени. Нервен тик се опита да премине през тялото му, но допирът на Красимира го накара да замлъкне в зародиш.

-Светът е вълшебен. Обичам те. Обичам всичко.

Тя хвана с ръцете си рамената му и с леко докосване го накара да приклепне малко. Беше с половин глава по-ниска от него. Устните ѝ погалиха челото му. Любо чувстваше, че ще се разпадне, че летният вятър ще го отвее и никога няма да се върне.

След минута Красимира го пусна и отново повтори колко го обича. Каза му, че е прекрасно същество, но досега никога не се е опитвал да види скритата му красота. Внезапно тя се сбогува с него и се затича нагоре към музиката, която изведнъж беше станала тиха и нежна.

Любо Лудия се прибра късно в къщата си, легна си сам. Усмивайки се на тавана, той едвам успя да заспи в три

сутринта. Случваше му се за пръв път, обикновено тежката физическа работа го приспиваше като с шамар.

На сутринта отиде в кръчмата за чаша кафе. Някои младежи си тръгваха, други се смъкваха до селото, да си купят храна или да хапнат по супа. Отгоре се зададоха Ангел и Ани. Полузаспали и уморени, те се тръшнаха до него.

Любо дълго искаше да попита нещо, но от вълнение езикът му стана по-бърз от обичайното и въпросът беше зададен неведнъж преди да бъде разбран.

- Красимира ли? Че тя си тръгна – отговори Ангел.

Надеждата винаги е голяма и от нея най-много боли, но той нямаше как да знае това. Разказа им с няколко думи какво се е случило. А думите? Думите не бяха бързи, те трудно, едва-едва се виеха из устните му.

- Виж... Тя... Тя беше взела нещо снощи – заекваше Ани.

Любо недоумяваше. Обичайният му глас се върна и той изстреля своето неверие. Ангел и Ани се спогледаха тежко. Ситуацията беше неловка и тъжна.

Ангел бръкна в джоба си, извади портмонето си и дълго ровичка вътре, докато извади малко розово хапче, което показа на Любо.

- Екстази. Хапчето на любовта. Това беше взела. Когато го изпиеш, обичаш целия свят.

Хапчето се озова в ръцете на Любо. Той го заразглежда с любопитство, но нищо не успя да проумее.

Седмици след феста той още го гледаше. Сега то се намираще зад витрината на старата секция в спалнята и той често се вирираше в него умислено. Даже селяните забелязаха промяната му – по-мълчалив, по-замислен беше станал

Любо. А понякога, наред цялата му унесеност, от сърцето му изникваше дълбока, щастлива усмивка, която бавно се разстиляше по цялото му тяло.

Онази вечер тя му беше оставила част от розовата си любов.

Смъртта на копирайтъра

Някой се беше заблудил, защото Косьо не бе направил лошо на никого, поне доколкото самият той знаеше. Няма как по друг начин да обясним побоя, довел до неговата смърт на двайсет и девет юли, 201... година. Тази смърт щеше да бъде наречена от пресата зверска, абсурдна и брутална и щеше да се превърне в символ на безразличието, в което се дави светът. На безразличието, в което потъват хората, без да махат с ръце, знаейки, че няма кой да ги види. Някои щяха да заклатят глави, да се оплакват, че не се чувстват в безопасност, не и след онова убийство, извършено посред бял ден на Попа. Други ще кимат утвърдително с глави, забравяйки, че самите те често обичат да затварят очите си. Верата на свръхиндивидуализма хората отварят очи само за себе си – самотата е есенцията на егоизма. Но нека оставим хората да говорят каквото си искат и да видим какво се случва в действителност.

Косьо, слаб и висок, облечен в черни къси дънкови панталонки и хавайска риза, подрани за срещата на Попа със съученик, с когото не се бяха виждали от месеци. Чакаше вече двайсетина минути и често поглеждаше часовника на ръката си, само за да установи, че за пореден път е подранил за среща, а е по-добре да закъснява. Излезе от офиса точно в шест часа. Работеше като копирайтър в малка рекламна агенция. Работата му харесваше. Всичко зависи от гледната точка, за него слоганите бяха комерсиални афоризми, а рекламните клипове – синтезирани визуални фрагменти.

Косьо беше вгълбен, понеже му бяха възложили нов

проект – козметика за мъже. Мразеше рекламите за козметика, там беше трудно, ако не невъзможно, да избягаш от клишетата. По всичко личеше, че и този път няма да успее да избяга, колкото и да напрягаше мозъка си не можеше да намери компромисен вариант, който да се хареса и на него, и на компанията-поръчител. На пейката зад него група от тийнейджъри вдигаше врява. Две малки деца се пръскаха с вода от вечно преливащата чешма под погледите на майките си. Много чакащи, също като Косьо, нервно поглеждаха часовниците си.

- Ти ли бе? – изкрещя внезапно един здравеняк, висок може би около метър и деветдесет, в дънки Diesel и бяла, прилепнала блуза, която караше мускулите му да се открояват и се нахвърли върху Косьо заедно с приятеля си – набит темерут с черна тениска и дънки Левис.

Най-чудно за Косьо беше, че го нападнаха посред бял ден, и то на оживено място като Попа. Попа, както винаги, гъмжеше от хора. Трамваите стоварваха нови попълнения през пет-десет минути, а по Булевард Левски и Патриарх Евтимий се точеше задръстване, което насищаше атмосферата с бибипкания и псувни.

Той не успя да издържи на едно от първите по-здрави крушета на здравеняците и се просна на земята. Двамата усърдно започнаха да го обработват с ритници. Сред юмруците и ритниците Косьо се опита да каже, че това е грешка, но те се изхилиха и продължиха да го удрят. Минувачите следяха сцената с нескрит интерес.

- Нищо не съм направил. Защо? – стенеше Косьо от земята.

- Така ще кажеш! – ядосано рече високия здравеняк,

изплю се на земята и го ритна в кокалчето на крака.

Косьо изкрещя от болка.

Личеше, че на двамата не им е за първи път. Откакто легеше на земята, ритниците им се сипеха с прецизна точност в корема и в главата, като при това бяха съобразени с движенията на тялото му.

- Помощ! – изкрещя Косьо с надеждата, че някой минувач ще му се притече на помощ. – Помощ!

- Хайде само да не викаме – рече niskия темерут и ожесточено удари Косьо в устата. От нея рухна кръв.

Всъщност кръвта течеше отвсякъде: от носа, от главата, от устата му. Дрехите бяха пропити с кръв, целите червени и раздрани, въпреки че бяха минали едва пет минути от началото на побоя.

Един мъж на средна възраст, който зяпаше сцената от самото ѝ начало, се приближи.

- Защо го биете?

- Дължи ни пари! – отсече високия здравеняк.

- Лъжат! – опита се да се защити Косьо.

- Че иначе за какво ще го бием?! – зачуди се високият здравеняк.

- И аз това се питам? Защо?! – попита Косьо.

В разговора се включи и niskият темерут.

- Виж, за теб може 1000 лева да не са пари, но за нас са. Всичко щеше да е наред, ако не се криеше и ни беше казал кога ще ни ги върнеш.

- За какви пари говориш? – изстена Косьо.

- Щом отричаш със сигурност лъжеш. Взел си тези пари и най-добре ги върни на хората – рече мъжът на Косьо, после се обърна към здравеняците. – Само така! Давайте, момчета!

Когато ти дължат пари, трябва да се действа нестандартно. Боят оправя ли нещата?

- Да се хванем ли на бас? – усмихна се niskият темерут, наведе се, повдигна Косьо и го стовари отново на земята.

Главата на Косьо се удари в плочките.

- Аз не лъжа. Не ги слушайте, викнете полиция.

- Полицията няма да им върне парите, момче – каза мъжът и се отдръпна настрана.

От този момент който и минувач да проявеше интерес към боя, мъжът го информираше, че Косьо дължи пари на един от двамата и го уверяваше, че те са в правото си да го понатупат. Повечето минувачи даже не питаха, задоволяваха се да наблюдават побоя с интерес.

Възрастната жена, която продаваше на щанд за книги наблизко, се оплака на здравеняците, че вдигат прекалено голям шум.

- Няма как иначе – повдигна рамене и се усмихна високият здравеняк. – Така стават тези работи.

Жената се примири и се върна на сергията си леко ядосана. Не стига, че не беше продала и книгата, а трябваше да слуша и техните крясъци.

Косьо още се държеше. Цяло чудо, че все още беше в съзнание. От известно време той не чувстваше болка, но малко по малко потъваше в мъглата.

- Какво правите тук? Лични карти за справка!

Двама полицаи се надвесиха над Косьо.

- Дължи ни пари – рекоха двамата, отдъхнаха си за кратко, бяха изморили да налагат Косьо, и подадоха личните си карти.

- Дължи ви пари? А сумата в какъв размер е?

- Значителна, значителна!

Полицайте прегледаха личните карти на двамата и им ги върнаха. Единият полицай побутна Косьо.

- Господине, а вашата лична карта.

Не на себе си от побоя, Косьо едва сега го забеляза и заопипва трескаво из джобовете си. Картата я нямаше.

- Сигурно е паднала някъде с портмонето ми. Никакви пари не дължа, тези двамата ги видях за пръв път, когато ме нападнаха преди малко. Моля ви, направете нещо, нали сте органи на реда и това ви е работата?

- Ти кой ще обиждаш, бе? Органи на реда ли каза? – засегна се полицаят. – И кажи ми какво да те правя сега без лична карта?

- Съжалявам, не исках да Ви обидя. А за картата – огледайте се, трябва да е някъде наоколо.

- Ти се огледай – рече троснато полицаят. – И по-добре не лъжи. Познаваме хората по физиономиите, това е част от работата ни. Имаш съмнителна мутра и сто процента дължиш пари на тези двамата. Затова си опичай акъла, чуваш ли?

След тези думи полицайте се прибраха в патрулката и отпрашиха в посока НДК. Здравеняците продължиха със заниманието си, а трамваят изтърси още хора, които навлязоха на бойното поле като зрители.

Косьо почувства, че помощ няма да дойде отникъде. Той забеляза съученика си, който плахо се криеше зад един от минувачите, следейки как побоят продължава.

- Младене – извика Косьо. – Младене, кажи им, че никакви пари не дължа и че е станала някаква ужасна грешка.

Младен се отдръпна назад, погледа още малко и си

тръгна.

- И лъже, че познава разни хора – заклатиха глави минавачите.

В същото време ниският темерут вдигна Косьо, внимавайки да не се изцапа с кръв, а високият здравеняк извади нож.

Косьо се скова от страх.

- Защо... – искаше да попита, но острата пареща болка от ножа в корема му пресече този въпрос.

Искаше му се да повърне, но не успя. Минавачите гледаха с интерес.

Високият здравеняк извади ножа, ръгна го още веднъж и двамата се изпариха, оставяйки Косьо да лежи на плочките пред паметника на Попа. Малко поточе кръв се заспуска по цепнатините между плочките.

- Добре, че дължи пари е ясно. Но трябва да е жив, за да може да ги върне – каза един от зяпачите.

Другите се съгласиха и някой извика линейка.

Кръвта на Косьо бързо образува локва. Хората, които минаваха оттук, внимаваха да не стъпат в нея, за да не се изцапат. Те заобикаляха локвата набързо, хвърляйки по един поглед на Косьо и продължаваха по пътя си.

Линейката се появи след около петнайсетина минути, проби път през задръстването и паркира наблизко. Отвътре изхвърча дебела лекарка.

- Какво става тук? Това ли е наръганият?

Косьо не я забеляза, той плуваше в мъглата.

Минавачите ù обясниха накратко за какво става въпрос. Не пропуснаха да кажат, че Косьо дължи пари и че всичко е било напълно заслужено, както и че полицията вече е минала.

Допълниха, че наръганият лъже.

- Ясно – рече лекарката, – обаче имаме проблем. Нямаме санитарии и без чужда помощ не можем да го качим в линейката. Хайде някой от вас да ни помогне с пренасянето, после ние го поемаме. Помогналият само ще трябва да даде имената си, за да даде показания, ако наръганият умре.

Щом чуха, че трябва да дават имената си, минувачите отстъпиха панически назад.

- Дори да го пренесем, – зашушука един от минувачите на съседа си. – дори да го закарат в болницата, погледнете го – той вече е пътник. Няма да го приемат, рискуват да почина в болницата. Когато трябваше да караме баща ми, много беше зле, но се справи да чукам на дърво, чакахме четири часа, докато се престрашат да го приемат. Ако някой умре, болницата носи отговорност за смъртта му. Не, не – този е пътник.

Никой не помогна да качат Косьо в линейката и тя си тръгна.

Все още беше отвратителна жега. Колите се гипсираха в задръстването, трамваите бълваха хора, минувачи пълзяха по тротоарите, а продавачките в магазините дремеха на хладно.

Щом Косьо умря, минувачите загубиха интерес и се разпръснаха.

Разлятата чаша

Неканеният е не какъв да е, а клошар с окъсани дънки, възлнена блуза, проядена от молци, китайски кецове, целите в дупки и омазано с не-искам-да-си-представям-какво лице. Това не е добре. Най-лошият неканен е този, който е неканен навсякъде, а клошарят се е промъкнал на фирменото парти на компанията, в която работя като PR. Според шефовете пиенето сплотява колектива, то представлява нещо като своеобразен тим билдинг. Естествено, това са пълни глупости, които неловко прикриват факта, че шефовете обичат да пият.

- Откъде се домъкна този боклук? – истерява младата секретарка-кариеристка от горния етаж.

Тя олицетворява това, в което не искам да се превърна – офис плужек в най-чистия му възможен вид. Живее изцяло в офиса, подмазва се, смее се лицемерно, включително на най-плоските шеги. Открито заявява, че на първо време не смята да ражда, за да не навреди детето по някакъв начин на кариерата ѝ. Сигурен съм, че дори когато се прибере вкъщи, тя продължава да е в офиса. Да се питаш как сама се понася... Вероятно нещата стоят по същия начин като с миризмата на изпражнения – когато са твои, по някакъв таен магически начин те рядко смърдят, в аромата им даже има нещо приятно. Когато са чужди обаче, те вонят и ти се драйфа от тях. Точно така, драйфа ми се от нея.

- Може ли да ме почерпите с чаша вино? – моли любезно клошарят, протягайки ръка, все едно я протяга за милостиня.

Той надига гъстите си вежди в очакване и се опитва да

се приближи към масата с алкохола през тълпата, която на свой ред се опитва да му прегради пътя, в опит да предотврати възможността той сам да се почерпи.

- Много ясно, че не, боклук скапан! Връщай се до кофите – съска една от важните клечки.

- Но аз не искам много, само чаша с вино – моли се клошарят, докато го извличат към изхода. – Вижте, навън е студено – влезте ми в положението. Какво е една чаша с вино?

Чува се звук от скъсана дреха.

Не издържам подобни гледки. Падам си бая състрада-телен. Никога няма да впиша това в CV-то си. Състраданието наемква за слаб характер, а само силните успяват да си намерят хубава работа.

Не се двоумя дълго, грабвам чаша с вино и хуквам след клошара.

Изхвърлят го на тротоара пред ресторанта, какво говоря, на леда, покрил тротоара, а той не спира да псува. Не искам да излизам, докато не се успокои. Мразя ядосани хора, които крещат без да се замислят. Това е неприятна форма на екхибиционизъм, излагане на разклатени нерви, които не след дълго ще се гърчат в нервна криза.

Скоро се престаствавам, минавам през голямата стъклена врата, навеждам се над клошара и му подавам чашата.

- Каза, че искаш вино...

- Мерси – усмихва се той.

Вече не изглежда ядосан.

- Добре че има хора като теб. Онези вътре са слепи, видя ли как веднага ме взеха за бездомник? Толкова лесно е да ги метнеш. Една немска поговорка казва, че първото

впечатление винаги лъже, а днес на Запад се уповават главно на него – киска се той.

Сега пък не бил клошар. Е, всеки с прищевките си.

Обяснява ми, че нарочно се е преоблякъл, за да го вземат за бездомник. Изследвал поведението на хората, не друго. Иначе заемал завидна позиция в някаква компания, основана от родителите му.

- Обичам да давам уроци, макар и те често да остават неразбрани – продължава да се смее мнимият бездомник. – Обади ми се за следващото фирмено парти и ще ти покажа, като завърша урока на разлятата чаша.

Подава ми визитка, на която пише само името му: Добромир К.

След време той за втори път нахлува най-безскрупулно на фирмено парти без друга покана, освен моето обаждане, но този път замалко сам да не го позная. Спретнат, чист, с чисто нов костюм, в комплект със спортна шумна кола, която изръмжава недвусмислено на паркинга пред ресторанта и предизвиква завистта на всички, които не могат да си позволят нещо подобно.

- Чакам някой, който закъснява вече половин час, а по принцип не обичам да чакам. На всичко отгоре сервитьорът отказва да ми продаде алкохол, защото сте резервирали цялото заведение. Бихте ли ме почерпили с чаша червено вино? – усмихва се той, а междувреме мен поглежда издайнически.

Чашата с вино се озовава в ръката му. Заедно с нея му подават и въпроса с какво се занимава.

- Частен бизнес – отвръща и започва да разказва увлекателно.

Компанията била на техните, изучил реклама в Англия, после се върнал и започнал да работи за нея. Твърди, че не е нищо особено, но всички са го зяпнали. Хората от рекламата упражняват върху околните една особена привлекателна сила, която липсва в останалите човешки същества. Медиите за тях са продължение на тялото, чрез което тази сила, това неназовимо присъствие достига до масите. Когато темата се изчерпва, всички смятат Добри за един от най-симпатичните хора, които някога са срещали, а чашата стои още недокосната в ръката му.

Той най-сетне я надига към устните си, но не отпива. Разлива я по скъпия костюм. Хората го гледат с глупави, недоумяващи физиономии, все едно е направил... кой знае какво.

Няколко души го питат какво става, случило ли се е нещо?

- Нищо, просто днес не почерпихте мен, а дрехите ми – казва назидателно той, хвърля чашата на пода, където тя се разбива на миниатюрни парченца и си тръгва.

Изхвърчавам след него и едвам успявам да го догоня.

- Не можеш да очакваш да не обръщат внимание на външния ти вид. Днешният свят е създаден така и в това няма нищо лошо. Външният вид е елементарно функционираща система за разпознаване на социалния статус, поне в същината си.

- Ако нямаш очаквания към другите хора, си никой, а и ми омръзна да съдят за мен по черупката ми.

Не успявам да го спра, той се качва на колата и отправва намръщен заедно със своята философия.

Година по-късно го виждам на тротоара пред мола на

Стамболийски. Станал е по-слаб, по-мрачен и по-брутален. Отново бушува зима, а е почти гол – само по боксерки. Черни затворнически татуировки, всичките – надписи, покриват тялото му. На стъпалата му, точно под глезените, пише Крокет енд Джоунс шуз, на краката и на корема му – Черути, а на гърдите му е татуирана елегантна вратовръзка Дзения. Гони минувачите с остри думи и за капак на представлението вдига ръката си, където поглежда татуирания часовник. Според зелените стрелки времето е замръзнало на шест часа и седем минути.

- Вие сте жалки! Ауу, дори не осъзнавате колко сте жалки! – вие той. – Вие сте шибана обвивка, за която само другите обвивки имат значение, а вътре сте кухи и празни. Мислите, че можете за купите всичко, но не можете да купите истината, защото тя не се продава в моловете. Не спирате да пазарувате, за да запълните празнотата, която няма запълване. Празнотата, за чието съществуване повечето от вас дори не подозират. Вие сте това, което консумирате – ненужен продукт, придружен от гръмка реклама, целяща да осмисли неговото съществуване. Но вашето съществуване няма смисъл, поне не докато продължавате да живеете като продукти.

Той не ме познава. Замръзвам на място и го наблюдавам, въпреки че е вълчи студ. След десетина минути се появяват полицаи и го изнасят нанякъде.

- Къде го водите? – питам единия от тях.

- Не си ли го виждал? Все успява да избяга от Четвърти и прави този номер. Пълну куку!

- Да, пълно куку – усмихвам се тъжно и продължавам по пътя си.

Но историята упорито не иска да свърши и година и половина по-късно го мервам на мероприятие за важни клечки, където присъствам като един от представителите на фирмата, в която работя. Все по-трудно ми е да не се превърна в офис-плужек, но засега успявам да устоя.

Този път Добри отново се е превърнал в център на вниманието си и упорито упражнява своята притегателна сила. Той се приближава към мен, но аз самият по нищо не го разпознавам: жестикулацията, изражението, всичко в него ми се струва чуждо.

Отделяме се от другите, за да се видим на спокойствие и той ми разказва как щом го освободили от Четвърти, решил, че не иска повече да бъде пророк на антиконсуматорството. Пак работел за техните, виждал се с приятели, живеел. Осъзнал грешката си и решил да бъде като другите.

- Тоест никой – казвам и се отдалечавам от него.

Вечерта се превръща в поредица от финтове, докато маневрирам, за да не се засичаме и се правя, че не го забелязвам. Истината е, че го забелязвам, но не го познавам.

Цената на живота

3-D разказ

1. Неочаквано завръщане

Тази вечер в кварталната кръчма наздравиците се движеха с превишена скорост, приказките не бяха нито прекалено сладки, нито прекалено солени. Беше безвкусно и скучно. И белият часовник зад бара отмерваше бавно времето – още едно доказателство, че нещо не върви. Спомнях си за вечери, в които докато си кажеш две-три приказки, погледнеш и откриеш, че е превалило полунощ или надзърнеш навън и видиш, че вече е светло: хората станали и се размърдали по работа.

Във вечери като тази не можеш да правиш друго, освен систематично да се алкохолизираш и да се опитваш някак да поддържаш разговора, който, също като спрялото в белия часовник време, хич не върви. Единственият, който е на кеф от цялата работа беше Начо – кръчмарят, отбелязващ със задоволство, както пишат във вестниците, ръст на продажбите.

На масата бяхме двама – аз и Митко Бомбата, голям здравеняк, който от малък работел по стоежи. Главата му беше едра и ръбата, а когато се усмихнеше, се виждаха двата липсващи предни зъби. Преди години кофа, пълна с цимент, го ударила на обекта и го лишила от тях. Не че му пукаше. Той винаги говореше за обекти: на обекта това, на обекта онова, на човек му се приискваше до края на живота да му бъде забранен достъпа до всякакви обекти, само за да се разбере дали мозъкът му може да роди други теми за

разговор. А нищо чудно и този въображаем експеримент да се провалеше съвсем, като Бомбата започнеше да разказва за всички обекти, които са му минали през ръцете, от самото начало на неговия обектен живот.

- Какво правите, бе момчета?

Въпросът ни завари неподготвени, извърнахме се рязко и какво да видим?

- Не мога да повярвам. Ей... Че ти се върна, бе. Мислехме, че си се затрил, индиец с индиец.

Пред отворената врата се беше изправила обилно загоряла от слънцето, мършава и облечена в размъкнати, чуждестранни дрехи фигура, или с други думи Петко Вятъра. След близо три месеца той се беше върнал, нещо, в което някои се съмняваха. Виждате ли, Петко беше спечелил прякора си, защото не можеше да се задържи на едно място. Когато си беше у дома това се изразяваше в непрекъснати пътувания и в невъзможността да се задържи на постоянна работа. Той си падаше и авантюрист, беше ходил няколко пъти в Турция, Гърция и Сърбия, но не си мислете, че там го беше завлякло нещо смислено, някакъв ангажимент, някаква работа. Не, той пътуваше за едното пътуване. Твърдеше, че му харесва, че го прави да се чувства пощастлив. Така усещал живота си по-смислен.

Ей това съвсем не можех да го разбера. Да чувстваш живота си смислен? Животът, с изключение на детските години, си е чиста проба бъртане. Когато пораснеш, това бъртане те удря право в главата, после малко по малко свикваш с него. Така де, нали нямаш избор? С хода на годините бъртането се промъква в теб, отначало е една клетка в механизма на тялото ти, но клетката започва да расте като

тумор, който постепенно обхваща цялата ти обвивка, сковава я и не я напуска до смъртта. Дори когато се пенсионираш, бъртенето продължава да бъде неразделна част от теб. Опитваш се да компенсираш по някакъв начин бедата, която се е стоварила върху съществуването ти – съкратили са те, защото си прекалено стар. Отговаряш на предизвикателството, намираш си нова работа, но не се заседяваш задълго и отново те уволняват. Усещаш как всичко отива на майната си. Цял живот си бъртил като луд, а сега искат да ти отнемат и това. Имаш две възможности. Започваш да се заседяваш пред телевизора, да гледаш глупави сериали, да дементираш, да се разлагаш или се връщаш на село, където посвещаващ останалите си дни на земеделска работа, защото това бъртене никой не може да ти го отнеме. При все това в бъртенето няма никакъв смисъл и съвсем определено не те кара да се чувстваш по-щастлив, то е просто навик, с който си свикнал.

Но такъв си беше Петко Вятъра, ексцентрик. Пушеше и лула... Чакай малко, кой пуши лула днес? И за какво ти е? Какво сладко намираш в силния тютюн, който те заковава здраво на земята? По-добре не се набивай на очи, купи си пакет цигари, пък си пуши колкото щеш и си гледай кефа. Но виж, едно нещо не можеш да отречеш за Петко Вятъра – в негово присъствие никога не скучаеш. И сега кръчмата потвърди това правило, като излезе от дрямката си, живна и го прониза с внимание.

Петко Вятъра се беше завърнал. Преди три месеца той удари петица от тотото. Случи се така, че печалбата беше добра. Не че нямаше в какво да вложи парите – външната мазилка на къщата му отдавна се лющеше, цялата фасада

изглеждаше като изядена, на бели петна. Оградата на места отсъстваше, а когато някой повдигнеше въпроса, Вятъра неизменно отговаряше, че няма пари да я оправи, че чака да се замогне.

- Остави я ти тази ограда – каза тогава. – Не ми е до огради сега.

Как ще кажеш, че не ти е огради сега? Кой нормален човек би казал това? Че нали в двора ти постоянно нахлуват съседските кучета? Само за миналата година ти изчезнаха пет кокошки и две патици, а ти: „Не ми е до огради сега.”

Вътрешността на къщата му също плачеше за ремонт, но това беше Вятъра. Какви ти ремонти, братче, пътува му се на човека. То не беше и сеир... Цялото село се изреди да го увещава да постъпи разумно, така де, наш човек е, нормално е да си загрижен за него, да се опиташ да му влееш малко акъл като знаеш как ще профука парите за едното пътешествие.

- Не – упорства, – ако ми остане нещо, то ще е за къщата и оградата, но от пътуването не се отказвам.

Видя се, че не можем да го огънем и се успокоихме. Примирихме се, че ще изхарчи парите по възможно най-неразумния начин. И тогава дойде новия удар.

- Къде – питам го – ще пътуваш. В Америка, Ню Йорк, Чикаго? Или Франция, Германия. Да видиш какво е живот.

- Какъв ти Запад? – дръпва от лулата и бавно изпуска пушека на талази. – Не го ща аз Запада. Искам да видя Изтока.

Изтока, та изтока. Дори в пътешествията Вятъра си оставаше ексцентрик.

- И къде на изток?

- Индия – разправя той, а на мене свят ми се завива.

- Как? Индия ли? – не мога да го проумея този човек. – Остави я ти тая Индия, бе човек. Японците и китайците са къде-къде по-напред. Виж, там наистина можеш да видиш нещо, забрави ги тези индийци. Не са стока. Веднъж ми казаха, че ядат с ръце. Че кой нормален човек яде манджата с ръце? Не, не индийците не струват, казвам ти. Но в крайна сметка ти си решаващ, де.

Вятъра си беше инат и напук на всички отпътува в Индия, та не се мярна цели три месеца.

Всички продължаваха да мълчат и да го наблюдават. Престраших се, а то и не толкова се престраших, ами нещо ме човърка отвътре и попитах:

- Е, какво, хареса ли ти тая твоя Индия?

Усмивката на Вятъра лъсна като бели гащи.

- Различно е – вика – има да ви разправам.

Така и заразправя. И разправяше не само тази вечер, ами и следващите вечери продължи да разправя. След седмица и нещо се секна, но и после, когато се напиеше и му се развържеше езика, все намираше някоя нова история. И въпреки всички истории за необятни планини, свещени реки, разни ми ти храмове и набожен народ, в главата ми се запечатил най-добре ето тази история, която се случила в

2. Индия, щата Ориса, Джаганат Пури

- Жегата беше непоносима и лепкава като мед – разказваше Вятъра. – Пътувах няколко часа в претъпкан автобус. Когато се качих на него, останах втрещен – всички места бяха заети, ама не само заети, а претъпкани, чак пътеката

между седалките беше запълнена от седнали хора. Отвсякъде ме гледаха с нескрито любопитство, бях единственият бял в автобуса. Кожата ми беше помургавяла, но не можеше да се сравнява с тази на местните. Едвам намерих място на пода, където проснах раницата и седнах върху нея. Нещо отвътре изпука, но в онзи момент то нямаше значение. По-късно открих, че са били очилата за четене, а аз не четях книги, не ми оставаше време. Даже не записвах впечатления в тетрадката, която взех със себе си с тази цел. Тя така си и остана, празна, измачкана самотница, вечно чакаща срещата с мастилото, която никога няма да дойде.

Пристигнах в Джаганат Пури късно вечерта и веднага се запътих към хотела. Бях резервирал стая преди дни. Хванах си такси. С шофьора се разбрахме трудно, защото не говореше английски, но накрая някак подкара таратайката в правилната посока. Ако си мислите, че вие карате таратайки, трябва да видите онова такси, то трябва да е първообразът на таратайката, на вечната таратайка. Шофьорът караше трескаво, често навлизаше в насрещното платно, избягвайки на косъм колите, които идваха срещу нас. При това дори веднъж не натисна клаксона. Вече имах опит с други индийски таксита, така че я давах по-спокойно, без да се напрягам излишно. Въпреки това на моменти изтръпвах и сграбчвах прокъсаната кожена седалка под мен. Дали тя не беше свидетелство, че и с други клиенти са постъпвали по същия начин. Преди няколко дни в един друг град, за който ще ви разправам някой друг път, пак в едно такси, бях попитал шофьора защо кара като самоубиец.

- Умиращ в един живот, но се раждаш в друг – беше ми отвърнал той, докато изпреварваше движещата се пред нас

бричка по такъв начин, че ми се изправиха косите.

И този път останах жив.

Хотелът беше пълна скръб. Чаршафите някога, много отдавна, са били бели, но сега те бяха просто мръсни, посипани с черните телца на десетки комари и ситни мушици. Имах желание да се изкъпя, да отмия медената пот от себе си, но душът не работеше. Примирих се с положението и се опитах да проспя часовете, оставащи до сутринта, но почти не успях да мигна сред всичкия задух.

Сутринта дълго се разхождах из малките улички, преди да харесам ресторантче, където да закуся. Поне храната беше добра. Но в Индия първото, на което се научавах, е примирението. От тази гледна точка може би разбирам защо индийците са толкова религиозни хора. Въпреки че няма как да се примиряват, те, така да се каже, се раждат право в примирението и са неразделна част от него.

Малките улички бяха прашни, а покрай тях всевъзможни нечистотии плуваха в каналите, разнасяйки из тежкия и без това от задуха въздух непоносима воня, която направо те захапва за носа и не спира и за миг да излива дъха си в него. Улиците не бяха оживени като тези в останалите индийски градове. Разхождах се няколко часа, отминах красив храм, за който разбрах, че се казва Джаганат, по името на един от техните неизброими богове. Там имаше голяма група от хора, които мълчаха, все едно чакаха нещо.

Тогав до ушите ми достигна далечната шумотевица. Ето, казах си, в този град имало живот. Побързах да се приближа към шумотевицата. Картината, която се разкри пред очите ми беше необичайна.

Точеше се дълго шествие от опиянени от мантри

поклонници и обикновени хора – всички изпаднали в религиозен екстаз. Индийците си падат по такива неща. Дай им само да пеят повтарящи се песни, които уж имат начало и край, но после излиза, че краят и началото се сливат, че те не са важни и че не песента има значение, а самото пеене.

Първото, което се забелязваше като погледнеш към шествието, беше огромна кола, дървена, с гигантски колела. И какво си мислите, че правеха индийците? Дърпаха я, бяха се впрегнали като волове, стотици хора, дърпащи дългите въжета. Мнозина напиреха само да се докоснат до колесницата, след което, изглежда щастливи, се отдръпваха и продължаваха да се движат отстрани на шествието с блажени усмивки на лицата си. Върху колесницата беше разположена кукла в ярки цветове.

Воден от любопитство и от липсата на желание да продължа със скитането по пустите улици, аз се включих се към шествието. Първо бях в периферията, където имаше съвсем малко хора, но половин час по-късно, не знам как, тълпата, обграждаща колесницата, ме всмука навътре и започна да ме подмята насам-натам. Опитах да се съпротивявам, да се измъкна, но бързо се отказах. Нямах сили да се боря и ги оставих да ме подхвърлят накъдето си искат.

Избутваха ме все по-напред и по-напред. Приближавах се към колата, която отблизо изглеждаше огромна. Вече чувах грохота от допира на колелата в земята и виковете на онези я теглеха.

Изведнъж се озовах на първата редица и се уплаших. Тълпата отзад ме буташе, като че ли се опитваше да ме запокити под колелата, бях се озовал точно пред колата. Не

се давах, блъсках се с всички сили назад, мяхах се, устоявах на напъните на навалищата, когато едно тяло се стрелна напред и падна право пред едно от колелата. Кой знае как го бяха бутнали, горкият. Така и остана да лежи на земята.

И какво мислите направиха, за да помогнат на своя човек, чиито живот беше увиснал на сламка? Нищо, ето какво. На това се казва отношение. Да кажеш, че не са го видяли, видяха го. Обърнах се за миг и забелязах как следят падналият с очи и хич и няма да се втурнат да го спасяват. Че то има ли нещо по-ценно на този свят от човешкия живот, мислех си, а те седят така и го наблюдават безучастно. Хвана ме страх. Не можех да оставя горкия човечец да умре, както го бяха оставили неговите.

Втурнах се. Колелата бумтяха съвсем наблизко, човекът продължаваше да лежи безжизнено. Рисувах живота си, да се бях подхлъзнал или спънал за момент, щях да бъда смачкан заедно с него. Вдигнах го на две ръце и успях да го извлека настрани, а колелата изгърмяха покрай нас и се отдалечиха.

Човекът все така продължаваше да лежи като труп. Допрях ръка до рамото му и го разтърсих.

- Брат – казвам, – твоите щяха да те оставят да загинеш. Може ли така?

Онзи се размърда бавно, сякаш се събуждаше от сън и като опули ония ми ти очи. Огледа се бавно, сякаш не вярваше, че е останал жив и като започна да врещи на индийски. Опитах се да го успокоя, но безуспешно. Продължаваше да ми се кара. Вместо да ми стисне ръката, да ми благодари, че му спасих живота, той ми се скара, чуден човек. След две-три минути изглежда ми се накара достатъчно и се

затича, опитвайки се да догони шествието.

Такива са те индийците. Не знаят каква е цената на живота.

3. Празнична сутрин

Събуждам се в малката стая, ароматизирана с благоухания и се усмихвам на тавана. Затварям очите си за пет минути, но не за да заспя отново. Отпускам се в бездействие, старая се да излиза мислите от главата си. Нещо като малка сутрешна медитация, правя я всяка сутрин. Когато отварям очи отново, се чувствам лек като пухче от топола в началото на лятото и, безтегловен, скачам на крака. Отправлям се към другата стая, където е олтарът. Сядам на колене на земята, извиквам Кришна със звън и му предлагам благоухания. Щом сготвя, ще му предложа храна, която той ще освети с допира си.

Когато съм готов със закуската ще изчистя. От година и половина живея тук, в храма, и чистя всяка сутрин. Ашрамът трябва да бъде в изрядно състояние, да отговаря на безупречността на бхактите. Днес ще отделя повече време от обикновено за чистене, ще се опитам да лъсна всяко ъгълче на голямата стая, която се явява основното помещение, понеже вечерта ще дойдат много хора. Но ще трябва да побързам с чистенето. И аз трябва да излизам. И аз трябва да се присъединя към другите, за да по-късно се върнем насам заедно. Преди това ще празнуваме.

Днес не е ден като другите. Днес е специален ден. Днес е денят на един от най-свещените индийски празници, Ратха Ятра. Денят, в който шестваме по улиците, раздавайки

плодове и сладки на минувачите и се опитваме да споделим с тях своето щастие. Обикновено след шествието разполагаме с неголяма сцена, този път ще е на НДК, където пеем мантри и се изнасят лекции.

Някой ден искам да присъствам на празненствата в Индия. Ратха Ятра е празник посветен на бог Джаганат и се чества в града Джаганат Пури от най-дълбока древност. Гледал съм видеозаписи с шествието, възхищавал съм се на огромната колесница. В сравнение с нея нашата е като дребно и мудно джудже, но това е нашето джудже и ние си го обичаме.

Така ми се иска да видя индийците. Тяхната вяра е толкова истинска, толкова неподправена, че на Ратха Ятра, на шестването на бог Джаганат, някои хора се хвърлят под колесницата и така намират смъртта си. Смята се, че тази смърт е свещена.

Невидимата линия

На Десу.

- Григор Ш.?

Жената седеше зад бюрото в единия край на стаята. Беше малко над трийсет, с кестенява коса на ситни къдрици, които обвиваха раменете ѝ.

- Приятно ми е.

- За интервюто в три, нали?

- Да.

- Надявам се, че нямате спешна работа. Може да се наложи да изляза за малко.

- Не, нямам. Единствената ми работа днес е да присъствам на това интервю – отвърна той и се опита да се замее без успех.

Приблужи се към бюрото, но на два метра от него спря, сякаш там беше начертана невидима разделителна линия.

- Много ли обикаляте по интервюта.

- Криза е...

- Добре поне, че проявявате разбиране. Някои хора не разполагат с излишно време и се отказват. Не можем да чакаме, викат, все едно не са дошли по работа... Да не би в ходенето по интервюта за работа да се крие някакво удоволствие? Имате ли някаква представа?

От нерви той беше изпуснал последните няколко думи.

- Представа за какво?

- Изпитвате ли удоволствие, когато ходите на интервю за работа?

Дясната ѝ ръка не слизаше от мишката на компютъра,

пълзеше по бюрото и огласяше стаята с неравномерно и нервно цъкане.

- Предполагам... Предполагам, че е възможно, но аз не изпитвам.

- Колко жалко. Значи сега Ви е неприятно?

- Не, не...

- Щом хората не искат да изчакат и си тръгват, излиза, че въобще не им се работи.

- Естествено – засмя се Григор. – Хората са лентяи. В това няма нищо необичайно.

Ръката с мишката замръзна за момент.

- Колко човека се явиха досега – продължи той. – Много ли?

- Както Ви казах, няколко просто си тръгнаха. Ако не броим тях да са минали 5-6 човека, и нито един не изглеждаше сериозен! Отначало изглеждат заинтересовани, после нещо им става. Ужас!

- Хората въобще не знаят какво им се работи.

- Това е най-лошото по време на криза. Човекът свиква с работата си, колкото и безсмислена и глупава да е тя. В началото не му харесва, но скоро свиква и когато трябва да смени тази професия с друга се опъва. На инат се опъва. Казват, че човекът гради живота си върху семейство, жена и така нататък, той го гради върху навици. Не му вярвайте, когато Ви каже, че се опитва да избяга от тях.

След кратка пауза ръцете ѝ заиграха с клавиатурата. Той се огледа. От дясната ѝ страна се издигаха рафтове с книги на чужди езици, някои от които бяха туристически гайдове. Вляво на стената се беше облегал неголям диван с червено покривало.

- Извинете – каза тя, - но спешно трябваше да изпратя един мейл. – Но сега... Сега можем да започваме. Можем ли?

Той се размърда неспокойно на мястото си и кимна. Защо се изнервяше по време на интервютата, а не преди или след тях?

- Какво Ви привлече в обявата? Всъщност по коя обява идвате? Когато се чухме по телефона вероятно съм Ви попитала и сте ми казали, но не съм си записала.

- Не ме питайте. Иначе попаднах на две обяви. Видях, че търсите помощен персонал за хотела. Някой, който да идва да разтребва сутрин, да слага закуска на гостите, да пуска пералня, да простира и сгъва вече изсъхналото пране, но...

- Бихте ли се справили с подобна работа? Как сте с английския?

- Ползвам английски, немски и руски.

- Руски? Не сте ли прекалено млад, за да знаете руски?

- Първо го учих в училище, после в университета. Нямаше как да избягам от него.

Тя сгърчи устните си в усмивка.

- Но защо Ви е било да бягате?

- Не харесвам руския. Сигурно Ви се струва глупаво, но е така. Не ми харесва как звучи.

- Глупаво е, признавам, но какво да Ви правим.

Тя се вдигна от стола зад бюрото и остана на място.

- Това, че ползвате три езика Ви прави най-добрия кандидат.

Той се опита да престъпи невидимата линия, но не успя.

- Не идвам по обявата за помощен персонал, а по другата. Двете бяха поместени една до друга и първо видях тази за

помощния персонал, но нямаше да я запомня, ако не беше втората обява.

- Втората обява?

- Да!

Тя отново се тръшна на стола зад бюрото, пресегна се към шишенцето с минерална вода на бюрото, отпи и попита:

- Какво смятате за втората обява? Вие сте първия човек, който се интересува от нея.

- Не съм в състояние да кажа друго, освен че това е работата, която търся.

- Кандидат по втората обява.

- Отдавна предложение за работа не ме е заинтригувало толкова, а аз имам сериозен опит в тази област. Бил съм какво ли не. Но в последно време бях загубил интерес. Стоях си вкъщи, гледах телевизия, четях книги, потъвах.

- Щом сте могли да си го позволите.

- О, мога. Разполагам със средства, с които мога да преживявам.

- Да преживявате?

- Е, без излишни разходи. Мога да си позволя да стоя вкъщи, да гледам телевизия, да чета книги и да се виждам с приятели вечер. Ама не става. Нещо трябва да се случва.

- Разбира се.

От съседната стая се разнесе бебешки рев.

- Извинете, бебето се събуди и трябва да прекъснем интервюто за малко. Ще го приспя и ще се върна веднага.

- Няма проблеми. Както казах, разполагам с достатъчно време.

Тя излезе и го остави сам.

Сега, когато тя не беше пред него, невидимата линия

изчезна и той се доближи до бюрото. Докосна го с ръка – дъб, стара изработка. Знаеше това много добре, преди пет месеца го уволниха от дърводелския цех. Приятелите му го съветваха да прави мебели по поръчка, но той се опъваше. Дървото му беше опротивяло, работеше му се с друг материал, но не знаеше с какъв. Често се питаше дали не би било добре да завърши нещо, но нямаше представа какво. Беше на 29 и щеше да завърши след 4-5-6 години. Струваше му се прекалено късно.

Той заобиколи бюрото и надзърна в монитора. Отворен профил във фейсбук. Кой ли няма фейсбук?

В съседната стая тя успокояваше бебето, говореше му, изпя му и песничка. То бързо престана да плаче. Тогава той чу шумолене и се върна на мястото си.

- Прощавайте за прекъсването, но бебетата не могат да чакат – рече тя.

- Знам.

- Вие имате ли деца?

- Не.

- А жена?

- Мислех, че едното върви с другото... Тоест, не.

- Направете си дете, моля Ви! Не можете да си представите колко положително влияе на мъжа едно дете!

- Първо трябва да си намеря жена.

- Това е доста по-трудно, признавам – съгласи се тя.

Откакто се върна в стаята, тя стоеше от другата страна, пред вратата. Невидимата линия се беше разположила между тях.

- Да минем към работата, какво ще кажете?

- Търсите да уволните някого, ако правилно съм разбрал?

- Точно така. Но не мога да уволня никой от персонала. Вършат си работата добре и няма да е добре за екипа. Затова реших да наема някой, когото да уволня.

- Може ли да попитам защо? – усмихна се той.

Тя се върна зад бюрото и отново сложи ръка върху мишката.

- Искам да уволня някого, откакто отворихме хотела. Но в началото той почти не носеше доходи, постоянно бяхме на ръба на фалита. После се омъжих и родих. Парите ми трябваша. Сега най-сетне положението е стабилно, но екипът е добър. Ще е лудост ако го разваля като уволня някого.

Отначало не беше повярвал, че в графата за работа се натъкна на обява, в която търсеха да уволнят някого. Щом я видя си спомни последната работа, за двете години в цеха. Спомни си как изведнъж се разнесоха слухове за предстоящи уволнения заради кризата. Как те успяха да развалят атмосферата в цеха, тъй като никой не знаеше дали утре ще се върне на работа.

Един ден го извикаха при директора. Подозираше за какво и вървеше бавно, сякаш искаше да отложи уволнението. Когато се изправи пред него, имаше чувството, че ще припадне, но в момента, в който го чу, нещо му стана. Завладя го лекота, беше почти щастлив и се измъкна от цеха бегом. Вече нищо не го свързваше с цеха. Все едно беше преодолял гравитацията.

- Уволнете мен!

- Сигурен ли сте? Не се намират много хора, които са готови да бъдат уволнени.

- По обяви в интернет се намират хора за всичко. Аз искам да бъда уволнен.

Тя се развълнува. Пръстите ѝ отпуснаха мишката и заиграха доволно по бюрото.

- Искате ли първо да обсъдим формалностите.

Той кимна.

Щеше да работи няколко седмици. Трябваше да се старае да бъде един от най-добрите работници. Тя щеше да го награди с бонус за добре свършена работа и когато преценеше, но не по-късно от втория месец, щеше да му се разкреши без никаква причина, да го обижда, да го нарича мърльо, неудачник, а той не биваше да казва нищо. След уволнението щеше да му изплащат неустойки в продължение на три месеца.

- Как Ви звучи? – попита го тя.

- Страхотно. Най-добрата работа за мен.

Невидимата линия изчезна за последен път.

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>In Utero</i>	5
<i>Коледен подарък</i>	12
<i>Убийство край пътя</i>	21
<i>Светата троица</i>	28
<i>Розова любов</i>	33
<i>Смъртта на копирайтъра</i>	39
<i>Разлятата чаша</i>	46
<i>Цената на живота</i>	52
<i>Невидимата линия</i>	62